

V col·loqui internacional del projecte *Mimesi*

Auctor(itas) in fabula: Figuracions d'autor en la ficció

AUTOLEGITIMACIÓ EN L'ESCRITURA I EN LA LECTURA

*Autors que llegeixen i lectures que autoritzen
a la primera edat moderna*

Cesc ESTEVE (Universitat de Barcelona)

La ponència examina dues obres de la literatura catalana del Renaixement on els seus autors utilitzen la representació de bons lectors i de lectures adequades amb el propòsit de demostrar la seva condició d'autor literari: *Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa* de Cristòfol Despuig (1557) i el poema sobre *Lepant* de Joan Pujol (1573). En ambdós casos, les lectures importen no tant pel fet de demostrar *què* ha llegit l'escriptor com per posar en evidència *com* ho ha llegit. El valor estratègic de la representació de la lectura rau aquí en la seva capacitat de persuadir que l'escriptor domina unes tècniques d'interpretació de textos que l'autoritzen a conrear amb propietat, de forma legítima i ortodoxa, uns gèneres determinats. A més, tal com es presenten a l'obra, aquestes formes de llegir repercuteixen positivament en la qualitat de l'escriptura i serveixen per palesar la perícia creativa de l'autor; en definitiva, són lectures que s'esgrimeixen per aconseguir ser reconegut com a autor i com a un bon autor.

Del diàleg de Despuig, s'analitza la construcció del personatge-interlocutor de Lívio com a expert lector d'obres d'història i, per això, com a un cavaller amb consciència crítica. Aquesta caracterització s'ajusta tant als dictats teòrics de l'època sobre les millors formes de llegir

llibres d'història com a la tradició de diàlegs que tracten críticament de temes d'actualitat política. Així, les bones lectures de Lívio demostren que el diàleg de Despuig adopta formes, tons i finalitats propis del gènere i adquireixen un pes determinant en la pretensió de reconeixement de la competència de Despuig en el conreu del diàleg i, per extensió, en la vindicació del seu estatus d'autor literari i de bon escriptor.

En el cas de Pujol, l'ús de la representació de la lectura com a estratègia d'autorització no és tan evident, però és implícit en la forma de caracteritzar-se, als preliminars de l'obra, primer com un escriptor que, a la manera d'un cronista, ha escrit el seu poema sobre *Lepant* a partir dels testimonis de soldats presents a la batalla i, després, com a un poeta que rep la inspiració de les muses i reporta els fets tal com els hi dicta la Fama. L'operació de Pujol sembla voler evidenciar que ha fet una relectura dels testimonis en clau èpica, que ha desembocat, com dicten els codis del gènere, en una mitificació i glorificació de Lepant i els seus protagonistes. Aquí, de nou, la representació de la capacitat de Pujol de saber llegir i reescriure adequadament la història s'erigeix en garantia de la seva ortodòxia i de la seva qualitat com a autor literari.

Malgrat les diferències en les formes, tant Despuig com Pujol usen les lectures per construir autofiguracions que demostrin el seu domini dels codis i convencions que regeixen els gèneres que cultiven, un domini que, en última instància, busca persuadir de la seva legítima condició d'autor.